

CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Индикатори за превенция и противодействие на радикализация (Индикатори за държавно-религиозно управление)

Д-р Лилия Якова

24 ноември, 2021 г.

Индикатори за държавно-религиозно управление

- Цел:
  - Да трансформират академични знания в опростена схема, която може да бъде лесно достъпна за идентифициране на тенденции, да се осъществява мониторинг на развитието на отношенията между държавата и религията, управлението на религиозното многообразие, насилствената радикализация и усилията за справяне с нея;
  - Да послужат като **инструмент за експерти и заинтересовани страни** за оценка на тенденциите по отношение на нива на секуларизъм и предпоставки за радикализация в 5-годишни интервали.

Композитни индикатори и техните нива

КИ 1: Автономия и свобода
на религиозните
институции/групи от
държавата

- Правно ниво/аспект
- Практическо ниво/аспект

КИ 2: Статус/Права на
религиозните малцинства

- Правно ниво/аспект
- Практическо ниво/аспект

КИ 3: Нива и фактори за
насилствена
радикализация

- Структурни фактори
- Фактори на възприятие/схващания
- Честота и разпространение

КИ 4: Мерки за превенция
на радикализация

- Всеобхватност на цялостен стратегически подход
- Всеобхватност на конкретни мерки

Радикализация и насилствен екстремизъм: концепции

- **Радикализация:** разнообразие от контекстуални процеси, чрез които хората започват да приемат идеологическа рамка, която подкрепя действия по отношение на възприеманата необходимост от фундаментална промяна в съществуващия социално-културен и политически ред.
- **Насилствен екстремизъм:** насърчаване, подпомагане или извършване на актове на насилие (включително тероризъм) от вътрешна група срещу външна група за постигане на определени цели или потискане или елиминиране на външни групи. Артикулиране на определени идеи в рамките на насилствени екстремистки (ясен ексклузивизъм, желание за доминиране на външни групи, ангажираност с насилие).
- **Ключови фактори за радикализация в насилствен екстремизъм:**
  - социално-икономически и структурни условия
  - социални преживявания и интерпретации на тях (жалби)
  - идеологическа рамка и мобилизиращи мрежи

Композитен индикатор: Мерки за превенция на радикализация

Индикатор	Подниво
КИ: Мерки за превенция на радикализация	Всеобхватност на цялостен стратегически подход (10)
	Всеобхватност на конкретни мерки (12)

Композитен индикатор: Мерки за превенция на радикализация, Стратегически подход

1. • Законодателна основа за приемане на план за действие
2. • Наличие на стратегия и национален план за действие
3. • Наличие на цялостни механизми за мониторинг на изпълнението на стратегията/план за действие
4. • Наличие на специален орган, натоварен с разработването и координацията на стратегията
5. • Съответствие на стратегията и плана за действие със стандартите за правата на човека и принципите на правова държава
6. • Включване на широк кръг участници от правителството в разработването и прилагането на стратегия и план за действие
7. • Включване на широк кръг от участници извън правителството в разработването и прилагането на стратегия и план за действие
8. • Рефериране към въпроса за чуждестранните бойци и свързаните с тях мерки в стратегията/плана за действие
9. • Рефериране към въпроса за финансирането на тероризъм и свързаните с него мерки в стратегията и плана за действие
10. • Рефериране към нуждата от комуникационни контра-наративни кампании в стратегията/плана за действие

Стратегически подход

	Резултат Година	Резултат Година	
Законодателна основа за приемане на план за действие	Да 2020	Да 2020	Включване на широк кръг от участници от правителството в разработването и прилагането на стратегия и план за действие
Наличие на стратегия и национален план за действие	Да 2020	Частично участие 2020	Включване на широк кръг от участници извън правителството в разработването и прилагането на стратегия и план за действие
Наличие на цялостни механизми за мониторинг на изпълнението на стратегията/план за действие	Да 2020	Да 2020	Рефериране към въпроса за чуждестранните бойци и свързаните с тях мерки в стратегията/плана за действие
Наличие на специален орган, натоварен с разработването и координацията на стратегията	Не 2020	Да 2020	Рефериране към въпроса за финансирането на тероризъм и свързаните с него мерки в стратегията и плана за действие
Съответствие на стратегията и плана за действие със стандартите за правата на човека и принципите на правова държава	Да 2020	Да 2020	Рефериране към нуждата от комуникационни контра-наративни кампании в стратегията/плана за действие

Композитен индикатор: Мерки за превенция на радикализация, Всеобхватност на конкретни мерки

Разработване и изпълнение на програми за подкрепа на жертвите от тероризъм и насилствен екстремизъм

Обучения за практикуващи на първа линия

Инициативи за подобряване на готовността на силите за сигурност, правоприлагащите и правосъдните институции за справяне с радикализацията

Разработване и внедряване на специфични образователни инициативи за младежи

Разработване и изпълнение на образователни инициативи и проекти за жени

Платформи за религиозен диалог между държава и религиозни лидери (по отношение на превенция)

Композитен индикатор: Мерки за превенция на радикализация, Всеобхватност на конкретни мерки

Мрежи за гражданско общество, религиозни лидери, младежки и женски организации за диалог, сътрудничество и добри практики

Инициативи на гражданското общество относно превенция

Наличие на алтернативни кампании/контра-наративи

Многоведомствено сътрудничество и/или механизми за идентифициране и подкрепа на лица в риск на местно ниво

Изследователска дейност за изследване на радикализация и насилствен екстремизъм, финансирано от държавните органи

Програми и мерки за предотвратяване на радикализация и насилствен екстремизъм в затворите и пробационните заведения

Всеобхватност на мерките

Резултат Година		Резултат Година	
Разработване и изпълнение на програми за подкрепа на жертвите от тероризъм и насилствен екстремизъм	Не 2020	Не 2020	Мрежи за гражданско общество, религиозни лидери, младежки и женски организации за диалог, сътрудничество и добри практики
Обучения за практикуващи на първа линия	Да 2020	Много ограничено 2020	Инициативи на гражданското общество относно превенция
Инициативи за подобряване на готовността на силите за сигурност, правоприлагащите и правосъдните институции за справяне с радикализацията	Да 2020		Не 2020
Разработване и внедряване на специфични образователни инициативи за младежи	Да 2020	Не 2020	Многоведомствено сътрудничество и/или механизми за идентифициране и подкрепа на лица в риск на местно ниво
Разработване и изпълнение на образователни инициативи и проекти за жени	Не 2020	Да 2020	Изследователска дейност за изследване на радикализация и насилствен екстремизъм, финансирано от държавните органи
Платформи за религиозен диалог между държава и религиозни лидери (по отношение на превенция)	Не 2020	Не 2020	Програми и мерки за предотвратяване на радикализация и насилствен екстремизъм в затворите и пробационните заведения

Общи изводи

- България показва добри резултати за **наличие на съответно законодателство и стратегически подход**;
- Разработването и реалното прилагане на мерки и програми за **превенция на радикализацията** има нужда от доразвиване: справянето с основните причини и рискове от радикализация остава да бъде развито;
- Фокус върху адресиране на терористични атаки, по-малък фокус върху движещи фактори и мерки за устойчивост срещу атаки;
- Нужда от **самостоятелен координационен орган** за предотвратяване и противодействие на радикализация и насилствен екстремизъм;
- Основни участници в приемането на **стратегия за предотвратяване и противодействие на насилствения екстремизъм** са Министерският съвет, ДАНС, заедно с МВР (предимство на подход на силите за сигурност);
- Нужда **платформи за сътрудничество между агенции** на местно ниво;
- **Обучения на практикуващи** са главно фокусирани върху общото повишаване на осведомеността за радикализацията и насилствения екстремизъм;
- Нужда от **национални механизми за финансиране** на дейности за представители на гражданското общество и академични институции, относно изследвания на радикализацията;
- **Стратегически кампании** са инциирани, но все още са ограничени в своя обхват.

Информация за индикаторите

- ❖ [Индикатори за държавно-религиозно управление](#)
- ❖ [Инструментариум](#)
- ❖ [Приложения и оценки](#)

CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Благодаря за вниманието!

Д-р Лилия Якова

24 ноември, 2021